

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973)

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

A R R E S T

Nr. 232.886 van 10 november 2015

200.279/XV-1527

In zake:

de Orde van architecten,

die woonplaats heeft gekozen bij
mr. J. van YPERSELE, advocaat,
Koloniënstraat 56/6
1000 Brussel,

tegen:

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door
de minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw
en Maatschappelijke Integratie,

die woonplaats heeft gekozen bij
mr. J.-F. DE BOCK, advocaat,
Waterloosesteenweg 612
1050 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, XVe KAMER,

Gezien het op 25 mei 2011 ingediende verzoekschrift waarbij de Orde van architecten de nietigverklaring vordert van het koninklijk besluit van 23 maart 2011 betreffende de vrijstelling van de stage van architect, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 april 2011;

Gezien het administratief dossier;

Gelet op arrest nr. 214.531 van 11 juli 2011 waarbij de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit gedeeltelijk wordt geschorst en het verzoek tot schorsing voor het overige wordt afgewezen;

Gelet op arrest nr. 224.009 van 20 juni 2013 waarbij de uitspraak wordt uitgesteld en een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt gesteld;

Gelet op het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 30 april 2014;

Gezien het aanvullend verslag van de heer L. JANS, eerste auditeur bij de Raad van State;

Gelet op arrest nr. 230.933 van 22 april 2015 waarbij aan de verzoekende partij akte wordt verleend van de wijziging van haar woonplaatskeuze, waarbij de debatten worden heropend en waarbij bevolen wordt het geding te hervatten vanaf de kennisgeving van het (aanvullend) verslag;

Gelet op de kennisgeving van het aanvullend verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 14 september 2015, waarvan aan de partijen kennis is gegeven, waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 6 oktober 2015 om 9u30;

Gehoord het verslag van mevrouw D. DÉOM, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van mr. J. van YPERSELE, advocaat, die voor de verzoekende partij verschijnt, en van mr. J.-F. DE BOCK, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer L. JANS, eerste auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de feiten die dienstig zijn voor het onderzoek van de zaak uiteengezet zijn in arrest nr. 214.531 van 11 juli 2011 en in arrest nr. 224.009 van 20 juni 2013;

Overwegende dat uit het voornoemde arrest nr. 224.009 blijkt dat het tweede onderdeel van het eerste middel niet gegrond is, evenmin als het eerste onderdeel in zoverre de bestreden handeling verwijst naar artikel 1, § 2/2, en naar bijlage 2, b, van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect;

Overwegende, in verband met het eerste onderdeel van het eerste middel, dat de verzoekende partij in haar laatste memorie stelt dat het Belgisch recht niet in overeenstemming is met richtlijn 2005/36/EG, die niet correct in het Belgisch recht is omgezet zodat de veralgemeende vrijstelling waarin de bestreden handeling voorziet, haar rechtsgrond niet aan die richtlijn kan ontleen; dat ze betoogt dat die richtlijn alleen op volledig gekwalificeerde beroepsbeoefenaren toepasselijk is en dat de beroepskwalificaties van een onderdaan alleen automatisch erkend kunnen worden wanneer hij de opleidingstitel bezit die wordt vereist in bijlage V.7.1 van die richtlijn; dat ze opmerkt dat bijlage V regelmatig wordt bijgewerkt door de mededelingen van de Commissie en dat in 19 van de 25 vermelde Staten naast het diploma van architect een certificaat van beroepservaring vereist is; dat ze toelicht dat in bijlage VI situaties worden vermeld waarin verworven rechten van toepassing zijn;

dat ze betoogt dat België bij het opstellen van de bijlagen bij de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, waarnaar de bestreden handeling verwijst, de bijlagen V en VI van de richtlijn niet correct heeft omgezet en ze door elkaar heeft gehaald, en dat België die bijlagen bij de wet van 20 februari 1939 bovendien nooit heeft bijgewerkt om aldus rekening te houden met de bijwerkingen die door de Commissie zijn bekendgemaakt; dat ze de voorbeelden van Frankrijk, Ierland, Hongarije, Portugal en Slovenië aanhaalt om te verduidelijken dat in de bijlagen bij de wet niet wordt voorgeschreven dat men in het bezit moet zijn van die certificaten maar dat die certificaten wel vereist zijn voor de automatische erkenning waarin de richtlijn voorziet; dat ze besluit dat België een ruimere vrijstelling toekent dan het Europees recht;

Overwegende dat de verwerende partij in haar laatste memorie geen nieuwe bewijsvoering ontvouwt;

Overwegende dat uit het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 30 april 2014 blijkt dat het Gemeenschapsrecht eraan in de weg staat “dat de ontvangende lidstaat de houder van een in de lidstaat van oorsprong verworven beroepskwalificatie, waarvan ook melding wordt gemaakt in bijlage V, punt 5.7.1., of in bijlage VI van die richtlijn, verplicht een stage te lopen of te bewijzen dat hij over een gelijkwaardige beroepservaring beschikt om het beroep van architect te mogen uitoefenen”; dat artikel 52 van de wet van 26 juni 1963 **tot** instelling van een Orde van architecten bijgevolg strijdig zou zijn met het Gemeenschapsrecht, in zoverre dat artikel betekent dat de houders van de titels die in die bijlagen worden vermeld het bewijs moeten leveren van een beroepservaring die gelijkwaardig is aan de stage; dat de bestreden handeling dus terecht bepaalt dat de houders van die titels door de raden van de Orde, die geen enkele beoordelingsbevoegdheid hebben, van de stage vrijgesteld moeten worden;

dat, zoals het Hof in punt 26 van het voornoemde arrest heeft opgemerkt, de goede werking van het systeem van automatische erkenning echter veronderstelt dat niet alleen de artikelen 21, 46 en 49 van de richtlijn, maar ook de bijlagen V en

VI ervan correct zijn omgezet; dat de verwerende partij niet betwist dat de gevallen vermeld in de bijlagen 1, b, en 2, a, van de wet van 20 februari 1939 niet volledig overeenstemmen met de gevallen vermeld in de bijgewerkte bijlagen V en VI van richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, en dat ze betrekking kunnen hebben op situaties die niet door de richtlijn worden vermeld; dat de regeling inzake vrijstelling van rechtswege, waarin de bestreden handeling voorziet, in tegenstelling met wat de verwerende partij eerder in de loop van de procedure heeft betoogd, ten aanzien van het Gemeenschapsrecht dus niet alleen geldt voor “volledig gekwalificeerde beroepsbeoefenaars”; dat de verwerende partij niet rechtvaardigt waarom de personen die zich in die situaties bevinden die in de richtlijn niet worden vermeld, van rechtswege vrijgesteld zouden moeten zijn, terwijl de wetgever heeft bepaald dat de vrijstelling van de stage alleen zou worden toegekend indien de beroepsbeoefenaar “in het buitenland prestaties [heeft] geleverd die gelijkwaardig met de stage worden geacht”;

dat de bestreden handeling bijgevolg op onwettige wijze verwijst naar de bijlagen 1, b, en 2, a, van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect om te bepalen onder welke voorwaarden de Orde van architecten de vrijstellingen van de stage moet toekennen; dat het middel in zoverre gegrond is;

dat die elementen rechtvaardigen dat de bestreden handeling luidens het beschikkend gedeelte van dit arrest wordt vernietigd; dat het immers niet de Raad van State toekomt de strekking van de bijlagen waarnaar wordt verwezen te verbeteren of aan te geven welke onderdelen van die bijlagen verder reiken dan de gevallen waarvoor de automatische erkenning geldt krachtens richtlijn 2005/36/EG; dat het aan de verwerende partij staat te oordelen op welke wijze ze de naleving van het Gemeenschapsrecht beoogt te waarborgen nadat de nietigverklaring bij dit arrest is uitgesproken;

Overwegende dat de verzoekende partij een tweede middel ontleent aan machtsoverschrijding, aan schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en van het beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie, doordat de bestreden handeling de inwoners die erin worden vermeld en die houder zijn van een diploma, een certificaat of een andere titel bedoeld in artikel 1, § 2/2, en in de bijlagen 1, b, en 2, a en b, van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, vrijstelt van iedere stageverplichting wanneer hun diploma niet door een Belgische instelling is afgegeven, terwijl diezelfde onderdanen niet van diezelfde stage zijn vrijgesteld wanneer ze houder zijn van een diploma, een certificaat of een andere titel afgegeven door een Belgische instelling; dat ze van mening is dat het bestreden koninklijk besluit een discriminatie inhoudt van de Europese onderdanen die houder zijn van een Belgisch diploma ten opzichte van de Europese onderdanen die houder zijn van een buitenlands diploma, doordat het een vrijstelling van de stage verleent aan alle Europese onderdanen die houder zijn van een diploma architectuur, behalve aan die welke houder zijn van een

Belgisch diploma, en ze betoogt dat dat onderscheid op geen enkele objectieve en redelijke grond steunt;

Overwegende dat de verwerende partij in haar antwoord het belang bij het middel betwist; dat ze betoogt dat indien dat middel als gegrond zou worden beschouwd, dat zou inhouden dat de vrijstelling van de stage zou moeten worden uitgebreid tot de houders van Belgische diploma's, zodat de taak van de raden van de Orde en diens gevolgde verplichting om een stage te doorlopen, volledig zouden moeten worden afgeschaft, en de verzoekende partij er daardoor geen belang bij zou hebben dat een van haar opdrachten verdwijnt;

dat ze in bijkomende orde, wat de zaak zelf betreft, opmerkt dat de wetgever heeft bepaald een vrijstelling van de stage van architect voor de niet-Belgische inwoners in de wet in te voegen om in overeenstemming te zijn met richtlijn 2005/36/EG, en betoogt dat die richtlijn niet geldt voor iemand die zijn diploma in België heeft behaald en het beroep in België wenst uit te oefenen; dat ze het bestaan van de vermeende discriminatie ontkent, daar de personen die vrijgesteld zijn een beroepservaring van drie jaar moeten aantonen en daar de stage in België twee jaar duurt; dat ze tevens betoogt dat het feit dat een staat aan zijn inwoners andere voorwaarden oplegt voor de uitoefening van een beroep dan de voorwaarden die een andere staat aan zijn eigen inwoners oplegt, niet kan worden beschouwd als discriminerend en dat ze in dat verband bij wijze van voorbeeld verwijst naar de overwegingen 11 en 12 van richtlijn 2005/36/EG; dat ze derhalve opmerkt dat een verschillende behandeling naar luid van de richtlijn dus niet noodzakelijkerwijs discriminerend is en dat iedere lidstaat zijn eigen regels voor zijn inwoners kan toepassen;

Overwegende dat de Orde van architecten als opdracht heeft de titel en het beroep van architect te beschermen en bevoegd is om vrijstellingen van de stage te verlenen; dat zij er belang bij heeft de discriminatie aan de kaak te stellen die volgens haar vervat ligt in de bestreden handeling aangezien die haar ertoe verplicht bepaalde personen van de stage vrij te stellen terwijl anderen niet voor een dergelijke maatregel in aanmerking komen; dat het middel ontvankelijk is;

Overwegende dat de bestreden handeling van rechtswege een vrijstelling van de stage verleent in de gevallen die erin worden vermeld en aldus wel degelijk een verschillende behandeling inhoudt van de personen op wie ze van toepassing is ten opzichte van de personen die hun diploma in België hebben behaald en het beroep van architect in België wensen uit te oefenen en die daarom de stage gewoon moeten volbrengen;

dat uit arrest nr. 224.009 van 20 juni 2013 voortvloeit dat de bestreden handeling op wettige wijze een vrijstelling van rechtswege van de stage heeft kunnen verlenen aan de personen die houder zijn van een titel bedoeld in artikel 1, § 2/2, en in bijlage 2, b, van de wet, een titel die geacht wordt een beroepservaring van ten

minste drie jaar in het buitenland aan te tonen; dat de verschillende behandeling in dat opzicht objectief en redelijk gerechtvaardigd is;

dat de bestreden handeling tevens op wettige wijze een vrijstelling van de stage heeft kunnen verlenen aan de personen vermeld in de bijlagen 1, b, en 2, a, van de wet, voor wie de bepalingen van richtlijn 2005/36/EG gelden; dat de vereisten van het Gemeenschapsrecht in dat opzicht een objectieve en redelijke rechtvaardiging vormen van de verschillende behandeling;

dat, zoals in verband met het eerste middel is uiteengezet, de bestreden handeling daarentegen artikel 52, eerste lid, van de wet van 26 juni 1963 tot instelling van een Orde van architecten heeft geschonden daar ze verwijst naar elementen van de genoemde bijlagen die buiten de werkingssfeer van de voornoemde richtlijn vallen; dat de verwerende partij de verschillende behandeling van de aldus bedoelde personen ten opzichte van de personen die – ongeacht hun nationaliteit of verblijfplaats – houder zijn van een diploma dat in België is behaald, op geen enkele wijze rechtvaardigt; dat het beginsel van gelijkheid uit de Grondwet voortvloeit, zodat, zelfs indien zou zijn aangetoond dat een dergelijke “omgekeerde” discriminatie met het Gemeenschapsrecht verenigbaar is, dat niets zou uitmaken; dat het tweede middel evenals het eerste gegrond is,

BESLUIT:

Artikel 1.

Het koninklijk besluit van 23 maart 2011 betreffende de vrijstelling van de stage van architect, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 april 2011, wordt vernietigd in zoverre het verwijst naar de bijlagen 1, b, en 2, a, van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect.

Het beroep tot nietigverklaring wordt voor het overige verworpen.

Artikel 2.

Dit arrest zal bij uittreksel bekendgemaakt worden in het *Belgisch Staatsblad*.

Artikel 3.

De kosten, bepaald op 350 euro, komen ten laste van de verwerende partij.

Aldus uitgesproken te Brussel in openbare terechtzitting van de XVe kamer op tien november tweeduizend vijftien door:

de heer I. KOVALOVSKY, wnd. kamervoorzitter,
mevrouw D. DÉOM, staatsraad,
de heer F. GOSSELIN, staatsraad,
de heer R. GHODS, toegevoegd griffier.

De toegevoegd griffier,

De wnd. voorzitter,

R. GHODS

I. KOVALOVSKY

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973